

INDUSTRIA PLĂȚILOR ÎN 2013

Competitivitate și limite

Până la sfârșitul acestui an, băncile din România vor fi pregătite pentru trecerea la procesarea prin sistemul SENT a plăților „SEPA Credit Transfer” în euro, atât naționale, cât și transfrontaliere. Pentru instrucțiunile de debit direct, băncile au decis implementarea standardelor SEPA începând cu octombrie 2014.

Din punct de vedere al dezvoltării industriei plăților la ora actuală, respectiv al tranzacțiilor raportate la numărul de locuitori, România se situează înaintea Bulgariei (care deține cel mai mic număr de tranzacții pe locuitor – 13,67) și după Grecia (16,73), conform celor mai noi statistici ale Băncii Centrale Europene. Spre comparație, alte țări foste comuniste stau mult mai bine decât noi: Polonia – 70,06, Ungaria – 84,44, Slovacia – 92,63, Cehia – 92,93. La nivelul Uniunii Europene, indicele este de 180,12, cel mai mare număr de tranzacții de plată (raportat la numărul de locuitori) fiind înregistrat în Luxemburg (1.790,85), Finlanda (405,27), Olanda (338,38), Suedia (325,27) și Danemarca (304,43). Deși în ultimii ani au fost făcuți importanți pași înainte, în România, circa 90% dintre tranzacții se realizează în prezent prin intermediul numerarului. Astfel, dacă vorbim despre industria plăților electronice, penetrarea acestora este la un nivel destul de scăzut, comparabil însă cu cel al altor țări din Europa. Acest lucru se datorează și gradului de bancarizare scăzut (aproximativ 56% dintre români au acces la serviciile bancare, cu mult sub media de 80% a Europei Centrale și de Est, și un procent și mai mic, de circa 39%, utilizează un card bancar, conform recentului studiu de profil realizat de compania de cercetare de piață GFK). O altă problemă care persistă la noi ține de faptul că românii sunt încă foarte legați de numerar. „În România, 87% dintre plăți sunt făcute prin ATM-uri, adică românii se duc și scot bani, deci preferă să simtă numerarul în buzunar. Pe de altă parte, deși România este țara cu cea mai dinamică creștere a activelor bancare din Europa de Sud-Est, nu stă foarte bine la capitolul grad de penetrare a serviciilor bancare. În țara noastră, se fac în medie doar șase plăți pe cap de locuitor pe an, pentru că o categorie încă restrânsă de cetățeni deține carduri de credit și de

debit. Din acest punct de vedere suntem cu puțin în fața Bulgariei și aproape de Grecia”, comentează Andrei Crețu, Manager Consulting în cadrul PricewaterhouseCoopers România.

2013 și procesarea plăților în euro

Deși statisticile în domeniu nu ne avantajează, trebuie spus că industria națională a plăților, prin infrastructura specifică, ține pasul cu cea europeană, băncile optând de ceva vreme inclusiv pentru participarea la „EURO-SENT”, modul care va permite nu peste multă vreme servicii complete de plată inclusiv în euro. În această privință e de semnalat că, începând cu noiembrie 2012, Societatea de Transfer de Fonduri și Decontări – TransFonD, operator al sistemului național de plăți, a lansat noua

versiune a Casei de compensare automată a plăților de mică valoare – SENT, care asigură procesarea mesajelor de plată atât în forma veche cât și în format „Single Euro Payment Area” – SEPA. Un participant la sistem poate astfel alege să utilizeze ordinul de plată în format SENT sau pe cel în format SEPA, dar numai una dintre schemele de plată, nu pe ambele simultan. Noua aplicație permite inclusiv o participare indirectă la tranzacții, iar perioada de transmitere a fișierelor se extinde pe toată perioada zilei de operare, nemaifiind limitată la intervalul de dinaintea sesiunilor de compensare. Tranzacțiile neprocesate în cadrul primelor sesiuni din lipsă de fonduri rămân într-o stare de tranziție, putând fi procesate în următoarele sesiuni, până la finalul zilei de operare. Pentru băncile SEPA, a apărut un modul nou de transmitere și recepționare a fișierelor în format SEPA („Gateway”), cu o structură de directoare care

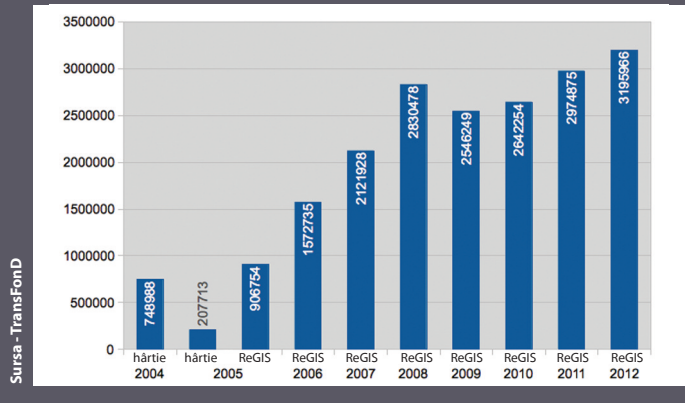
	NUMĂR OPERAȚIUNI DE PLATĂ DE MICĂ VALOARE									
	2007		2008		2009		2010	2011	2012	
	hârtie	SENT	hârtie	SENT	hârtie	SENT	SENT	SENT	SENT	
OP*	0	55.426.674	0	50.772.859	0	48.476.363	50.319.255	51.343.229	53.147.788	
DD	0	7.721	0	28.915	0	90.608	132.838	230.890	302.502	
CEC	4.106.180	0	3.303.211	362.510	46.370	2.390.760	2.057.506	1.862.775	1.666.581	
CAM	271	0	129	2	0	7.945	10.511	9.832	6.264	
BO	4.821.969	0	5.110.065	530.358	192.830	4.473.936	4.163.065	3.967.417	3.714.478	
Total	8.928.420	55.434.395	8.413.405	51.694.644	239.200	55.439.612	56.683.175	57.414.143	58.837.613	

OP: ordin de plată; DD: debitare directă; CAM: cambie; BO: bilet la ordin
Sursa: TransFonD

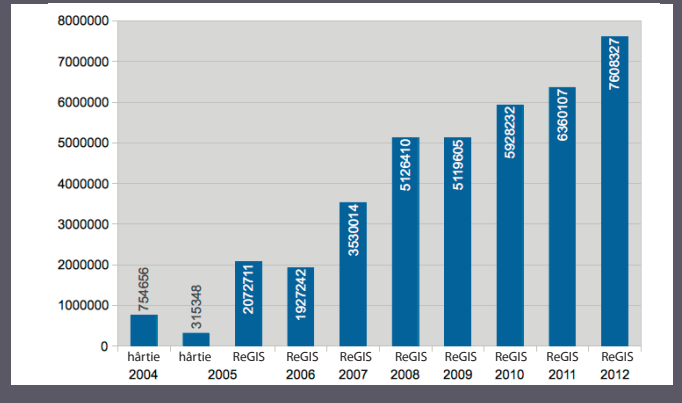
	VALOARE OPERAȚIUNI DE PLATĂ DE MICĂ VALOARE (MIL. LEI)									
	2007		2008		2009		2010	2011	2012	
	hârtie	SENT	hârtie	SENT	hârtie	SENT	SENT	SENT	SENT	
OP*	0,00	167.098,04	0,00	197.378,51	0,00	175.032,42	175.690,20	188.310,63	196.792,27	
DD	0,00	222,94	0,00	1.086,47	0,00	1.209,90	1.418,65	2.096,80	2.672,53	
CEC	30.355,17	0,00	31.091,84	3.505,51	542,29	22.200,14	20.812,47	20.876,04	21.174,06	
CAM	45,05	0,00	2,76	0,002825	0,00	4,79	8,45	11,09	14,54	
BO	29.657,76	0,00	39.363,65	4.146,61	1.596,13	34.601,93	33.398,74	36.741,13	38.533,42	
Total	60.057,98	167.320,98	70.458,25	206.117,10	2.138,42	233.049,18	231.328,50	248.035,69	259.186,82	

Sursa: TransFonD

Evoluția volumelor operațiunilor de plată de mare valoare în România (număr tranzacții)

Evoluția valorii operațiunilor de plată de mare valoare în România (mil. lei)

permite urmărirea mai ușoară a mesajelor de plată trimise, respectiv primite. Pentru băncile non-SEPA (instituții de credit din România participante la sistemul SENT care nu au adoptat standardul de mesaj „SEPA Credit Transfer”, continuând să utilizeze în sistemul SENT actualul mesaj de ordin de plată), noua aplicație asigură conversia mesajelor de transfer de credit și de returnare a unui ordin de plată din format SENT în SEPA. Din punct de vedere al costurilor, nivelul comisioanelor pentru procesarea instrucțiunilor de plată a rămas neschimbat. Pentru conversia mesajelor de plată din format SENT în SEPA, TransFonD nu percepe, la momentul actual, niciun comision.

„Ținând cont de faptul că băncile care au optat pentru participarea la «EURO-SENT» deja au făcut un pas decisiv în modernizarea propriilor aplicații, prin adoptarea standardelor SEPA pentru plățile în lei, putem spune că băncile vor fi pregătite, până la sfârșitul acestui an, pentru trecerea la procesarea prin sistemul SENT a plăților „SEPA Credit Transfer” în monedă euro, atât naționale, cât și transfrontaliere. În prezent, Asociația Română a Băncilor este în proces de centralizare a propunerilor exprimate de bănci privind data de intrare în funcțiune a sistemului SENT cu capabilități de procesare a plăților în monedă euro”, declară pentru articolul de față Mirela Palade, Director în cadrul TransFonD.

Sistemul nostru SENT va fi transformat astfel într-unul compatibil cu cerințele SEPA, procesând simultan plăți în lei și în euro. Decontarea plăților procesate în moneda euro se va face prin platforma TARGET 2 („Trans-European Automated Real-time Gross settlement

Express Transfer”), care reprezintă sistemul cu decontare pe bază brută în timp real („Real-Time Gross Settlement” – RTGS) pentru plăți în euro, furnizat de Eurosistem (Banca Centrală Europeană și băncile centrale ale statelor membre al UE care au adoptat moneda euro). Sistemul este utilizat pentru decontarea operațiunilor băncilor centrale (inclusiv a operațiunilor de politică monetară ale Eurosistemului), a transferurilor interbancare de mare valoare în euro, precum și a altor plăți în moneda unică europeană. De asemenea, prin sistem se decontează și transferurile de fonduri aferente sistemelor auxiliare (sisteme de plăți și sisteme de compensare-decontare a operațiunilor cu instrumente financiare). Reamintim că sistemul asigură procesarea în timp real a plăților și decontarea în conturi deschise la băncile centrale, cu finalitate imediată. Sistemul oferă servicii de bază armonizate și o infrastructură tehnică comună, cu o eficiență sporită, inclusiv în recuperarea costurilor.

TARGET 2 -România

Precizăm că, din punct de vedere juridic, TARGET 2 este structurat ca o multitudine de sisteme de plăți naționale, având reguli de funcționare armonizate. Infrastructura tehnică și platforma comună unică ale acestuia sunt puse la dispoziție și operate din punct de vedere tehnic, în numele Eurosistemului, de către Banca d’Italia, Banque de France și Deutsche Bundesbank. TARGET 2, operaționalizat în noiembrie 2007, a înlocuit sistemul TARGET, aflat în funcțiune începând cu ianuarie 1999. Componenta națională a sistemului TARGET 2 din România a fost operaționalizată de BNR în iulie 2011.

Deși implementarea unei componente naționale a sistemului TARGET 2 reprezintă o obligație doar pentru statele membre care adoptă moneda euro, BNR a decis (în ianuarie 2010) conectarea comunității naționale la TARGET 2 înainte de adoptarea monedei euro. Decizia a fost motivată, în principal, de interesul manifestat de comunitatea bancară națională și de operatorii sistemelor de plăți de retail și ai sistemelor de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare pentru implementarea la nivel național a unei infrastructuri eficiente de procesare, între bănci, a transferurilor de fonduri în euro. În subsidiar, această decizie a urmărit și asigurarea condițiilor necesare pentru adoptarea monedei euro.

Implementarea în România a standardelor SEPA pentru instrucțiuni de debit direct, prevăzută pentru acest an, a fost amânată pentru octombrie 2014, conform informațiilor TransFonD furnizate pentru revista noastră. „Pentru bănci, anul 2013 va fi unul de pregătire a aplicațiilor și a procedurilor interne pentru procesul de migrare la noile scheme de procesare. Implementarea schemelor SEPA pentru instrucțiuni de debit direct va avea loc însă în a doua jumătate a anului 2014. Mai exact, băncile au decis implementarea standardelor SEPA începând cu octombrie anul viitor”, precizează Mirela Palade.

În industria plăților din Europa se depun la ora actuală eforturi pentru adaptarea la schimbările de comportament ale clienților finali, cu referire la necesitatea asigurării atributului de tip „real time” sau „near real time” în ceea ce privește plățile efectuate prin utilizarea internetului și a rețelelor sociale.

Coralia Popescu